

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Kauno rajono savivaldybei

2021-03-30 Nr. S-46

Kopija:

Seimo nariui Robertui Šarknickui

Kultūros viceministrui Rimantui Mikaičiui

A. ir J. Juškų muziejaus kūrėjams A. ir V. Sniečkams

DĖL ANTANO IR JONO JUŠKŲ MUZIEJAUS KŪRĖJŲ GYVENAMOSIOS VIETOS IŠSAUGOJIMO

Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejaus (toliau – Juškų muziejus) kūrėjai Arūnas ir Vida Sniečkai dėl itin kūrybingos 30-ies metų nepertraukiamos veiklos muziejuje Etninės kultūros globos tarybos (toliau – Taryba) teikimu 2019 m. buvo įvertinti Kultūros ministerijos premija už tradicinės kultūros puoselėjimą ir skleidimą. Šis muziejus Lietuvoje garsėja kaip bene ryškiausias gyvojo muziejaus pavyzdys – lankytojai čia jaučiasi patekę kaip į jaukius namus, nes juos visuomet svetingai pasitinka čia dirbanti ir gyvenanti muziejininkų Sniečkų šeima, neskaičiuojanti savo darbo valandų.

Remiantis tuo, kad Lietuvoje yra nemažai ir kitų gyvųjų muziejų, kuriuose gyvena jų kūrėjai ir prižiūrėtojai, taip pat užsienio šalių pavyzdžiais (pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje muziejuose gyvena apie 350 „National Trust“ darbuotojų), Tarybos siūlymu Seimo narys Robertas Šarknickas 2020 m. užregistravo Lietuvos Respublikos muziejų įstatymo pakeitimus, kurie leistų ne tik įteisinti gyvųjų muziejų statusą, bet ir įtvirtintų muziejininkų teisę gyventi jų patalpose. 2021 m. kovo 24 d. R. Šarknicko iniciatyva šiuo klausimu įvyko nuotolinis pasitarimas, kuriame dalyvavęs Kultūros viceministras Rimantas Mikaitis teigiamai įvertino įstatymo projektą ir informavo, kad planuojama parengti naują Muziejų įstatymo redakciją, į kurią gali būti įtrauktas ir gyvojo muziejaus reglamentavimas. Pasitarimo metu daug kalbėta ir apie Juškų muziejų, kadangi jau porą metų siekiama iš jo patalpų iškeldinti muziejaus kūrėjus Sniečkus, nors tai prasilenkia su siekiais užtikrinti gyvųjų muziejų plėtrą Lietuvoje. Deja, Tarybą ir R. Šarknicką pasiekė žinia, kad pastaruoju metu Sniečkų šeima vėl raginama išsikelti.

Taryba dar 2019 m. balandžio 24 d. raštu Nr.S104 „Dėl Antano ir Jono Juškų muziejaus kūrėjų Arūno ir Vidos Sniečkų indėlio pripažinimo ir jų teisėtų lūkesčių“ Juškų muziejaus savininkei Kauno rajono savivaldybei išreiškė savo nepritarimą siekiui iškeldinti iš Juškų muziejaus jo kūrėjus. Reaguodama į savivaldybės atsakymą 2019-05-30 Nr. MSD-118 ir paaiškėjusias naujas aplinkybes, Taryba pakartotinai kreipiasi į Kauno rajono savivaldybę, savo nuomonę pagrįsdama šiais argumentais:

1. Nėra pagrindo netikėti Arūno Sniečkaus teiginiu, kad jis 1990 m. buvo pakviestas dirbti Juškų muziejaus direktoriumi su sąlyga, kad apsigyventų muziejaus patalpose, nors minėtame Kauno rajono savivaldybės atsakyme Tarybai 2019-05-30 nurodoma, kad savivaldybė neturi jokio dokumento, kuris tai patvirtintų. Tačiau minėtą A. Sniečkaus teiginį patvirtina faktai:

- Iškart po priėmimo į Juškų muziejaus direktoriaus pareigas 1990 m. A. Sniečkus apsigyveno muziejuje. Žinoma, šis apsigyvenimas buvo ne savavališkas, o suderintas su tuometine Kauno rajono vykdomosios valdžia, kuri sudarė su juo darbo sutartį;

- Gyvenamoji A. Sniečkaus vieta muziejaus adresu jo pase patvirtinta 1994-06-14 spaudu, o pagal tuometinius teisės aktus toks spaudas pase negalėjo atsirasti be patalpų savininko sutikimo;

- A. Sniečkaus gyvenamoji vieta muziejaus adresu įtvirtinta ir vėlyviausiose jo darbo sutartyse – 2001 m. liepos 31 d. darbo sutartyje Nr. 01-21-77, pasirašytoje Kauno r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus tuometinio vedėjo Valerijaus Makūno; 2014 m. vasario 4 d. darbo sutartyje Nr. DS-04, pasirašytoje Kauno r. savivaldybės Kauno rajono muziejaus laikinai einančios direktorės pareigas Zitos Nekrošytės.

Taigi per visą aptartą laikotarpį, pradedant 1990 metais, muziejaus valdytojai pripažino A. Sniečkaus ir jo šeimos teisę gyventi muziejaus patalpose, todėl nėra pagrindo netikėti A. Sniečkaus teiginiu, kad jam įsidarbinant Juškų muziejuje buvo iškelta sąlyga, kad jame gyventų.

2. Savivaldybės atsakyme Tarybai 2019-05-30 teigiama, kad A. Sniečkui ir jo šeimai nėra galimybės perduoti panaudos pagrindais šiuo metu jų naudojamą gyvenamąją patapą, kadangi tai prieštarauja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo įstatymo 14 straipsniui, kuris nenumato galimybės perduoti savivaldybės turta panaudos pagrindais fiziniam asmeniui. Tačiau šis įstatymas taikomas kitais atvejais, bet ne savo darbuotojų atžvilgiu – jiems patalpos negali būti perleistos panaudos pagrindais, bet suteikiamos kaip tarnybinės gyvenamosios patalpos vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinis kodeksu (toliau – CK). Tokia galimybė buvo įtvirtinta tiek pagal A. Sniečkaus priėmimo į darbą metu galiojusio CK 360 straipsnį, tiek pagal šiuo metu galiojantį CK 6.618 straipsnį – jame nustatyta, kad darbdavys skiria tarnybines gyvenamąsias patalpas apgyvendinti darbuotojams (tarnautojams), atsižvelgdamas į jų darbo (tarnybos) pobūdį tokiam laikotarpiui, kol nepasikeičia jų darbo pobūdis arba kol nenutrūksta darbo santykiai su darbdaviu. Tokios nuostatos pilnai atitinka Arūno ir Vidos Sniečkų įdarbinimo Juškų muziejuje aplinkybes:

- Įdarbinus A. Sniečkų ne tik buvo leista jam deklaruoti savo gyvenamąją vietą muziejuje, bet ir sudarytos teisinės galimybės jame gyventi, kadangi dalis muziejaus patalpų buvo atskirtos kaip gyvenamosios patalpos. 1992-09-30 Respublikinio inventorizavimo projektavimo ir paslaugų biuro sudarytoje A. Juškos muziejaus pastato techninės apskaitos byloje pažymėta, kad muziejaus patalpų dalis, sudaranti 23,69 m² plotą, yra gyvenamosios patalpos. Kauno rajono savivaldybės pažymoje, prie kurios buvo pridėtas Vilkijos m. seniūno 1996-04-04 raštas Nr. 26 ir pastato inventorizacijos vidaus patalpų eksplikacija, rašoma: „Prašoma šias gyvenamąsias patalpas įregistruoti tarnybinėmis“. Išliko 1996 m. gegužės mėn. priimto Kauno rajono savivaldybės Tarybos sprendimo „Dėl gyvenamųjų patalpų priskyrimo tarnybinių gyvenamųjų patalpų kategorijai“ kopija, kurioje pateikiamas toks nutarimas: „Priskirti savivaldybė tarnybinių gyvenamųjų patalpų kategorijai 23,69 kv.m. bendro gyvenamojo ploto butą A. Juškos memorialinio muziejaus pastate, Kauno mažojoje g. 2, Vilkijos m., susidedantį iš 1 kambario, virtuvės ir vonios“. Būtent šiose patalpose iki šiol ir gyvena Sniečkų šeima, tik muziejaus rūsyje esanti vonia ir tualetas naudojama ne tik Sniečkų, bet ir muziejaus svečių.

- Pagal CK paprastai turi būti sudaromos tarnybinių gyvenamųjų patalpų nuomos sutartys, tačiau su A. Sniečkom buvo sudaryta tik žodinė sutartis – tai pilnai atitinka CK 6.582 straipsnį, kuriame nurodoma, kad tarnybinių gyvenamųjų patalpų nuomos sutartis gali būti ne tik rašytinė, bet ir žodinė, kuri įsigalioja nuo leidimo apsigyventi gyvenamojoje patalpoje dienos. Tačiau tokia žodinė sutartis nebuvo palanki A. Sniečkui, kuris savo prašyme 2002-02-04 Nr. 1 „Dėl gyvenamųjų patalpų nuomos sutarties sudarymo“ Kauno r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėjui rašė, kad jau 12 metų pats prižiūri, remontuoja ir kūrėna muziejaus pečius, moka už visą vandenį ir kanalizaciją, nors viskuo naudojasi ir

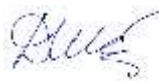
muziejaus svečiai, o jo gyvenamosios patalpos (24,82 m²) užima tik mažą dalį viso muziejaus ploto (183,5 m²). Todėl šiuo raštu jis paprašė sudaryti patalpų nuomos sutartį, kad galėtų mokėti mokesčius už elektrą ir šildymą tik pagal savo gyvenamąjį plotą. Nors ant šio A. Sniečkaus prašymo užrašyta teigiama rezoliucija (išnagrinėti prašymą ir paruošti reikiamus dokumentus), tačiau patalpų nuomos sutartis taip ir liko nesudaryta.

- Pagal CK 6.620 straipsnį darbuotojas kartu su šeimos nariais iš tarnybinių gyvenamųjų patalpų gali būti išskeldintas tik pasibaigus darbo sutarčiai. Tuomet jam kita gyvenamoji patalpa nesuteikiama, išskyrus CK 6.616 straipsnyje numatytus atvejus, tarp kurių patenka ir gyvenamųjų patalpų pertvarkymas į kitos paskirties patalpas.

3. Kita vertus, siekiai išskeldinti Sniečkus iš Juškų muziejuje esančių gyvenamųjų patalpų prasilenkia ne tik su CK 6.618 ir 6.620 straipsniais, bet ir su Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 8 straipsnio nuostatomis. Europos žmogaus teisių teismas (toliau – EŽTT) yra nurodęs, kad Konvencijos 8 straipsnio prasme ginamo asmens „būsto“ sąvoka yra autonominė, nepriklausanti nuo nacionalinėje teisėje nustatytos klasifikacijos – ji apima ne tik teisėtai įsteigtą ir užimtą būstą, bet tai yra faktinė asmens gyvenamoji vieta, kiekvienu atveju nustatoma atsižvelgiant į faktines aplinkybes, patvirtinančias asmens pakankamą ir tęstinių ryšių su konkrečia vieta buvimą. A. Sniečkus gyvena Juškų muziejaus patalpose jau daugiau kaip 30 metų, todėl šias patalpas pagrįstai laiko savo namais. Dėl tęstinių ir glaudžių ryšių su šia gyvenamąja patalpa Sniečkų šeimos teisės gali būti ginamos vadovaujantis Konvencijos 8 straipsniu ir EŽTT sprendimais, kuriais remiantis jau yra suformuota teisine praktika ir Lietuvoje (pavyzdžiui, žr. bylą 2A-705-658/2013 „Dėl išskeldinimo iš tarnybinių gyvenamųjų patalpų“).

Taigi Sniečkų šeima turi ne tik teisėtus lūkesčius, bet ir visas teises toliau gyventi Juškų muziejaus patalpose. Atkreipiame dėmesį, kad šiai šeimai jau porą metų nepagrįstai daromas psichologinis spaudimas skatinant išsikelti, todėl to pasėkoje pastaruoju metu pašlijo Arūno Sniečkaus sveikata. Labai norisi tikėti, kad bus įgyvendinamas Kauno rajono savivaldybės mero rašte 2019-05-30 Nr. MSD-118 „Dėl Antano ir Jono Juškų muziejaus kūrėjų Arūno ir Vidos Sniečkų indėlio pripažinimo ir jų teisėtų lūkesčių“ išsakytas pažadas, jog Kauno rajono savivaldybės administracija dės visas pastangas, kad Juškų muziejus „ir toliau trauktų tūkstančius lankytojų savo unikaliais eksponatais, renginiais ir kūrybingais, pasišventusiais savo darbui Arūnu ir Vida Sniečkais“.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė